

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample

Karanlık Üçlü Kişilik Örüntüleri ve Psikolojik Manipülasyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirmesi: İstanbul Örnekleme

Gülçin Şenyuva¹ M. Fatih Yavuz²

Abstract:

The personality and behavior of an individual, as a social being, determine how they are perceived within society. It is an undeniable fact that the dark triad personality traits, known as the dark side of personality, have been present in society in recent years. This study aims to evaluate the manipulation skills in interpersonal relationships of individuals with dark triad personality traits. The sample group of the study consists of 1003 individuals residing in Istanbul. Participants were administered self-report measures online, including the "Demographic Information Form," the "Dark Triad Personality Scale," and the "Interpersonal Manipulation Scale." Correlation analysis and independent t-tests were used to analyze the data. A significant difference was found in the mean total scores on the Dark Triad Personality Scale based on the gender of the participants. Additionally, a significant difference was found in the mean scores on the Victim Selection subscale of the Interpersonal Manipulation Scale based on the gender of the participants. A moderately significant positive relationship was found between dark triad personality scores and manipulation, aggressive manipulation, emotional manipulation, victim selection, self-concealment, and strategy scores in interpersonal relationships. The results of the study suggest that manipulative skills may contribute to the development of dark triad personality traits. Conducting studies with different sample groups is expected to contribute to the literature.

Keywords: Dark Triad, Narcissism, Psychopathy, Machiavellianism, Psychological manipulation, Gaslighting.

¹Assistant Professor, Haliç University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Psychology, Istanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0001-9917-1405

²Professor, Yeni Yüzyıl University, Faculty of Medicine, Department of Internal Medicine, Division of Forensic Medicine, Istanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0001-8331-8783

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Assistant Professor, Haliç University, Department of Psychology, 5th Levent Neighborhood, 15 Temmuz Şehitler Street, No: 14/12, 34600 Eyüpsultan/İSTANBUL, gulcinsenyuva82@gmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 19.03.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 19.08.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 24.08.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 25.09.2024

Citing/Referans Gösterimi: Şenyuva, G. & Yavuz, M. F. (2024). Assessment of the Relationship between Dark Triad Personality Patterns and Psychological Manipulation: Istanbul Sample, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(3): 223-231

© 2024 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpjppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Sosyal bir varlık olan bireyin, toplum içinde nasıl bir insan olduğunu kişilik ve davranış tarzları belirlemektedir. Son yıllarda literatüre girmiş olan kişiliğin karanlık tarafı olarak bilinen karanlık üçlü (dark triad) kişilik özelliklerinin toplum içinde var olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışmada; karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, İstanbul ilinde ikamet eden 1003 kişi oluşturmaktadır. Katılımcılara online ortamda öz bildirimine dayalı “Demografik Bilgi Formu”, “Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği” ile “İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin analizinde korelasyon analizi ve bağımsız t testi kullanılmıştır. . Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Kurban Seçimi alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Katılımcıların karanlık üçlü kişilik puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon, saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji puanları arasında orta etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında manipülatif becerilerin karanlık üçlü kişilik gelişimine katkı sağlayabileceği bulunmuştur. Farklı örneklem gruplarında çalışmalar yapılarak alan yazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karanlık üçlü, Narsisizm, Psikopati, Makyavelizm, Psikolojik manipülasyon, Gaslighting.

Giriş

Kişilik ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkardığı davranışlara yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Son dönemlerde bu alanda yapılan çalışmalarda “kişiliğin karanlık yönü” olarak ifade edilen ve Paulhus ve Williams (2002) tarafından literatüre kazandırılan “karanlık üçlü” kavramı dikkat çekmektedir. Karanlık üçlü kavramı subklinik narsisizm, makyavelizm ve subklinik psikopati kavramlarını içermektedir (Paulhus, Williams, 2002). Çalışmalarda bu üç kişilik yapısının dürtüsellik (Jonason ve Tost, 2010), manipülasyon (Jonason, Lyons, Bethell ve ark., 2013; Paulhus ve Williams, 2002), davranışsal saldırganlık (Jones ve Paulhus, 2010) ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Karanlık üçlü; içten olmayan davranışların sergilendiği, vicdansızlık, empati eksikliği gibi duyguların yaşandığı, kendi çıkarları doğrultusunda diğer insanları kullanma –manipüle etme- halinde olan ve toplum içerisinde sürekli kabul görmeyen kişilik yönlerini ifade etmektedir (Vonk ve ark., 2015).

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinden subklinik narsisizm kavramı, kendine hayranlık, kendine hak verme, davranışsal büyüklük (Jonason, Lyons, Bethell ve ark., 2013; Paulhus, 2001) ve kişilerarası sömürü ve manipülasyon (McDonald ve ark., 2012) ile karakterizedir. Subklinik narsisizm, Sedikides ve Gregg (2008) tarafından empati eksikliği ve başkalarının ihtiyaçlarına ilgi duyma, üstünlük duygularının varlığı ve bu nedenle, daha çok ilgi ve hayranlık tercihi olarak kavramsallaştırılmıştır (Sedikides ve Gregg, 2008). Benzer şekilde, Emmons (1987) subklinik narsistleri manipülatif kişilerarası eğilimlere sahip benmerkezci kendini geliştiren bireyler olarak tanımlamıştır (Emmons, 1987). Narsisist bireylerin, kendilerine hayranlık duyduklarında ve kendi başarılarını hayal ettiklerinde aşırı derecede kibirli ve kendilerinden başka insanları önemsemedikleri için diğer insanlara karşı empati kuramadıkları düşünülmektedir (Ferne ve ark., 2016). Bir başka deyişle subklinik narsisizm, gerçekçi olmayan olumlu bir kişisel görüş, hak sahibi olma duyguları ve başkalarına saygısızlık ile karakterizedir (Campbell ve Miller, 2011).

Diğer bir kavram olan subklinik psikopatinin, temel özelliklerinin manipülasyon ve çekicilik (O’Toole ve ark., 2008), duygusuzluk (Herve, Ling ve Hare, 2000),

saldırganlık (Blair ve ark., 2008), dürtüsellik, antisosyal özellikler ve kontrol eksikliği (Hare, 1991) olduğu kabul edilmektedir. Psikopatik özellikleri yüksek olan bireyler, suçluluk, utanç ve genel empati duygularını düşük seviyelerde yaşamaktadır. Ayrıca saldırganlık ve şiddete daha fazla eğilim gösterirler (Blair ve ark., 2008). İki faktörlü psikopati modeli (Jonason, Lyons, Bethell ve ark., 2013; Hare, 1991; Harpur ve ark., 1989) psikopatinin iki kategoriye ayrılabilirliğini önermektedir. Faktör 1, psikopatinin kişilerarası ve duygusal bileşenlerini karakterize ederken, Faktör 2 sosyal ve davranışsal sapmayı karakterize etmektedir (Hicks ve Patrick, 2006). Faktör 1 birincil psikopati olarak bilinir ve duygusuzluk, aldatma, olumsuz duygusal ve düşük empati seviyeleri ile karakterizedir. İkinci faktör, psikopatinin reaktif faktörüdür ve saldırgan, antisosyal ve dürtüsel davranışla karakterizedir (Hicks ve Patrick, 2006). Özetle subklinik psikopati, yüksek dürtüsellik ve pervasız antisosyal davranış, heyecan arayışı yanısıra düşük empati ve kaygı ile ilişkilidir (Hare, 1996).

Son kavram olan makyavelcilik, Niccolo Machiavelli’nin (1469-1527) yazılarına dayanan bir terimdir. The Prince (1961) kitabında, Machiavelli, siyasette ve toplumda iktidarın başarısını ve başarılı bir siyasi hükümdarın ideal niteliklerini ifade etmektedir ve bu nedenle Makyavelizm terimi, duygusuz, manipülatif ve aldatıcı kişilik özelliklerini kapsamaktadır (Kessler ve ark., 2010). Furnham ve arkadaşlarına (2013) göre, makyavelizm alaycı bir dünya görüşüne sahip, ahlaki değerlerle ilgilenmeyen ve başarıya ulaşmak için kişilerarası manipülasyonun gerekliliğine inanan kişileri tarif etmektedir (Furnham, Richard ve Paulhus, 2013). Makyaveller, eylemlerinin duygusal sonuçlarıyla ilgilenmek yerine hedeflerine ulaşmak için pratik sonuçları dikkate alarak karar verme eğilimindedirler (Zeigler-Hill ve Vonk, 2015). Makyavelizm, başkalarının hesaplanmış manipülasyonunun yanı sıra kişilerarası bağlantı eksikliği (Jonason ve Webster, 2012) ve empati eksikliği (Jonason, Lyons, Bethell ve ark, 2013) ile karakterizedir. Makyaveller tarafından kullanılan yaygın manipülatif ve sömürücü taktikler arasında, aldatma, iltifat, çekici ve duygusal tarafsızlık görülmektedir (Christie ve Geis, 1970). Makyavellerin soğuk veya alaycı bir bakış açısına

sahip oldukları (Christie ve Gess, 1970) ve yüksek kişisel çıkarları nedeniyle kişilerarası ilişkilerde kaygıdan yoksun oldukları belirtilmektedir (Jakobwitz ve Egan, 2006).

Literatürde Türkçe karşılığı tam olarak olmayan ‘gaslight yani psikolojik manipülasyon bir kişiyi psikolojik yollarla kendi akıl sağlığını sorgulaması için manipüle etmek olarak tariflenmektedir (Lighter James, 2016). Son yıllarda giderek dikkat çeken gaslighting belirli bir tür gizli suistimaldir (McGregor ve McGregor, 2014; Dorpat, 1996). Gaslighting, kimliğe bağlı bir kötüye kullanım biçimi olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. En basit şekliyle gaslight kişinin gerçeklik algılarıyla oynayarak, zihniyle gerçek dünya arasında bir zorlanmaya sebep olacak şekilde ciddi ve şiddetli psikolojik baskı altına almaktır (Thomas, 2018; Repke ve ark., 2017). Psikolojik manipülasyon, aldatıcı, yetersiz ve taciz edici stratejiler kullanarak başkalarının algısını veya davranışlarını değiştirmeyi amaçlayan bir sosyal etki türü olarak tanımlanmıştır (Braiker, 2004). Psikolojik manipülasyonda, kişi diğer kişiyi duygusal baskı altına alıp, hareket alanını sınırlandırmaktadır (Nagler ve ark., 2014). Bu tür duygusal ve psikolojik istismar hakkında bugüne kadar çok az araştırma bulunmaktadır.

Literatürde kişilik özellikleri ile gaslighting davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sayısı oldukça azdır. Yapılan çalışmalarda yüksek duygusal işlem hassasiyeti, engelleyici kaygı ve nevrotikliğe, gaslighting uygulayanın (gaslighter) psikotizm ile, maruz kalanın (gaslightee) ise disinhibisyon ile ilişkisine odaklanıldığı görülmektedir (Miano, 2021). Ertürk ve Arıkan (2022) tarafından yapılan bir çalışmada sınır (borderline) kişilik örgütlenmesi ile kontrol ve gaslighting arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerileri ile ilişkisini inceleyerek bu konudaki literatüre katkı sağlamaktır. Çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerileri ile ilişkisi araştırılmıştır. Bu nedenle, bu çalışmada test edilen araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

Karanlık Üçlü Kişilik özellikleri ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyon arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın örnekleme basit rastgele ve kartopu örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Çalışmada veriler çevrim içi olarak toplanmıştır. Örnekleme hesaplamak amacıyla aşağıdaki formül kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018):

$$n = \frac{N \cdot Z \cdot \sigma}{(N-1) \cdot d}$$

Formülde N: Evren birim sayısı, n: Örneklem büyüklüğü; P: Evrendeki X’in gözlenme oranı, Q (1-P): X’in gözlenmeme oranı; Z α : α = 0.05, 0.01, 0.001 için 1.96, 2.58 ve 3.28 değerleri; d= Örneklem hatası; σ = Evren standart sapmasını göstermektedir. Formülde değerler yerine konulduğunda 11 milyon kişilik evren için standart sapmanın karesi 225, Z değeri 1,96, d hata değeri 1 alındığında örneklem sayısı olarak minimum 441 sayısı elde edilmektedir.

Çalışmada kullanılan kişisel veri formu ve ölçekler Google Anketler ortamına aktarılmıştır. Çalışma örnekleme sosyal platformlar aracılığı ile ulaşılmış olup çalışma yerleri çevrim içi olarak elde edilmiştir. Çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan kişisel veri formu ile öz bildirime dayalı Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme yaşları 18-65 arasında değişen 720 kadın ve 283 erkek olmak üzere toplam 1003 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS v.21 ile istatistik analize tabi tutulmuştur. Kullanılan testlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi p<.05 düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırma için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından araştırmanın uygulanması için onay alınmıştır (Karar No: 61351342-/2019-459, Tarih: 24/10/2019). Ölçeklerin başlangıcında etik açıdan gizlilik ilkesinin önemi, araştırmanın yöntemi ve amacı katılımcılara açıklanarak bunları yazılı olarak içeren “Aydınlatılmış Onam Formu” verilmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü olmaları dahilinde araştırmaya dahil edilmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Veri Formu: Çalışmadaki katılımcıların demografik-kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla oluşturulmuş, araştırmacı tarafından hazırlanan 20 maddelik bir ankettir. Örnekleme oluşturan katılımcılarla ilgili olarak, yaş, cinsiyet, ekonomik durum, eğitim durumu, medeni durum gibi bilgilere ulaşılması planlanarak hazırlanmıştır.

Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği (KÜÖ): Jones ve Paulhus (2014) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye standardize edilmesi ve geçerlilik güvenilirlik çalışması Özsoy ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmıştır. Toplamda 27 maddeden oluşan ölçek 5’li likert tipi olup, makyavelizm, narsisizm ve psikopati alt boyutlarından oluşmakta; her bir alt boyut dokuz madde ile ölçülmektedir. Ölçeğin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Yapılan iç tutarlılık analiz sonuçlarında ölçek toplam puanı, makyavelizm alt boyutu, narsisizm alt boyutu ve psikopati alt boyutu için elde edilen cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,781; 0,769; 0,619 ve 0,582 olarak hesaplanmıştır.

İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği (İİMÖ): Yılmaz (2018) tarafından geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan duygusal manipülasyonu değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olan, 39 maddelik, 5’li likert tipi bir ölçektir. Yılmaz (2018) tarafından yapılan çalışmada, saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve stratejiler olmak üzere beş alt boyutu belirlenmiştir. Ölçekten alınabilen en düşük puan 39; en yüksek puan 195’dir. Ölçeğin saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji

olmak üzere 5 alt boyutu vardır. Yapılan iç tutarlılık analiz sonuçlarında saldırgan manipülasyon boyutu, duygusal manipülasyon boyutu, kurban seçimi boyutu, kendini gizleme boyutu, strateji kullanma boyutu ve ölçek geneli için elde edilen cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,953; 0,917; 0,940; 0,927; 0,919 ve 0,892'dir. Yılmaz (2018) tarafından yapılan ölçeğin iç tutarlılığının ve iki yarı test güvenilirliğinin yüksek olduğu gösterilmiştir (Yılmaz, 2018). Yapılan iç tutarlılık analiz sonuçlarında toplam puan, saldırgan manipülasyon alt boyutu, duygusal manipülasyon alt boyutu, kurban seçimi alt boyutu, kendini gizleme alt boyutu, strateji alt boyutu için hesaplanan cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,955; 0,768; 0,898; 0,736; 0,824 ve 0,887 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların yaş ortalaması 31,42 (ss=9,921), erkeklerin yaş ortalaması 34,05 (ss=11,219) olup, örneklemin tamamının yaş ortalaması 32,16 (ss=10,366) olarak hesaplanmıştır.

Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği için normallik testlerinin sonuçları incelendiğinde Komogorov-Smirnov için normallik varsayımının karşılanmadığı bulunmuştur. Diğer yandan çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olup olmadığı değerlendirildiğinde ölçeklerden alınan toplam puan ve alt ölçeklerden alınan puanların normallik varsayımını karşıladığı tespit edilmiştir. Bu nedenle bu ölçekle yapılan analizler parametrik testler kullanılarak yürütülmüştür (Tablo-1).

Tablo 1. Karanlık Üçlü Kişilik ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçekleri İçin Normallik Testi Bulguları

	N	Puan Aralığı	ORT	SS	Skewness	Kurtosis	K-S's p
KÜÖ	1003	33-118	69.31	12.392	.324	.060	.000
KÜÖ-M	1003	9-45	24.67	6.628	.137	-.020	.001
KÜÖ-N	1003	9-45	26.08	5.216	.163	.324	.000
KÜÖ-P	1003	9-44	18.55	4.985	.702	.956	.000
İİMO	1003	39-195	90.43	31.488	.577	.101	.000
İİMO-SM	1003	5-25	10.26	4.364	.935	.546	.000
İİMO-DM	1003	10-50	20.35	9.039	1.009	.544	.000
İİMO-KS	1003	6-30	14.85	5.116	.291	-.256	.000
İİMO-KG	1003	9-45	23.42	8.275	.163	-.581	.000
İİMO-S	1003	9-45	21.47	8.721	.440	-.564	.000

*Skewness-Kurtosis ± 2 normal dağılım yok (George ve Mallery, 2010) ** $p > .05$ Kolmogorov-Smirnov normal dağılım.

KÜÖ: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği; **KÜÖ-M:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Makyavelizm Alt Ölçeği, **KÜÖ-N:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm Alt Ölçeği, **KÜÖ-P:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati Alt Ölçeği **İİMO:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği; **İİMO-SM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği saldırgan manipülasyon alt ölçeği; **İİMO-DM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği duygusal manipülasyon alt boyutu; **İİMO-KS:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kurban seçimi alt ölçeği; **İİMO-KG:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kendini gizleme alt ölçeği; **İİMO-S:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği stratejiler alt ölçeği.

Katılımcıların tamamının yaş ortalaması $\mu=32,16$ bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine göre yaş ortalamaları incelendiğinde, araştırmaya katılan erkeklerin yaş ortalamaları ($\mu=34,05$) kadınların yaş ortalamalarından ($\mu=31,42$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($t=-3,457$; $p=.001$).

Katılımcıların çalışma durumları incelendiğinde %64,6'sının bir işte çalışıyor oldukları, %32,8'nin çalışmıyor, %2,6'sının ise emekli oldukları belirlenmiştir. Çalışma durumlarının cinsiyetlere dağılımları incelendiğinde, erkeklerin çalışma oranlarının (%75,3) kadınların çalışma oranlarından (%60,4) anlamlı düzeyde yüksek olduğu [$p=.000$], emeklilik durumları bakımından kadınlar (%2,6) ve erkekler (%2,5) arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde, %34,2'sinin lise ve altı düzeyde, %37,4'ünün üniversite düzeyinde ve %28,4'ünün yüksek lisans düzeyinde eğitimlerinin bulunduğu belirlenmiştir. Eğitim durumlarının cinsiyetlere dağılımları incelendiğinde, erkekler ve kadınlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$\chi^2(2)=5.783$; $p=.056$]. Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, %58'inin bekar, %34,4'ünün evli, %6,6'sının boşanmış ve %1'inin dul olduğu belirlenmiştir. Medeni durumun cinsiyetlere

dağılımları incelendiğinde, bekar kadınların oranlarının (%60,8) bekar erkeklerle oranla (%50,9) anlamlı düzeyde yüksek; evli erkeklerin oranlarının (%43,1) evli kadınlara oranla (%31) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur [$\chi^2(3)=14.319$; $p=.003$]. Boşanmış olma durumu bakımından kadınların (%6,9) ve erkeklerin (%5,7) birbirine denk oldukları, diğer yandan dul olma durumu bakımından kadınların (%1,3) ve erkeklerin (%0,4) birbirine denk oldukları gözlenmiştir. Katılımcıların %36,9'unun psikiyatrik sorunla doktora başvurdukları belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikiyatrik sorunla doktora başvurma durumları incelendiğinde, kadınların (%41) erkeklerden (%26,5) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur [$\chi^2(1)=18.272$; $p=.000$]. Katılımcıların %34,7'sinin psikiyatrik ilaç kullanımının olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikiyatrik ilaç kullanma durumları incelendiğinde, kadınların (%39,4) erkeklerden (%22,6) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur [$\chi^2(1)=25.395$; $p=.000$]. Katılımcıların %45,3'ünün psikolog/psikoterapi aldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre psikolog/psikoterapi alma durumları incelendiğinde, kadınların (%52,4) erkeklerden (%27,2) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur [$\chi^2(1)=51.875$; $p=.000$] (Tablo-2).

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetlerine göre demografik özelliklerine ve psikiyatrik öykülerine ilişkin frekans dağılımları, yüzdeler ve Pearson ki-kare analizi bulguları

Değişken	Değişken kategorisi	Kadın		Erkek		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%		
Çalışma Durumu	Evet, çalışıyor	435	60.4	213	75.3	648	64.6	20.306	.000*
	Hayır çalışmıyor	266	36.9	63	22.3	329	32.8		
	Emekli	19	2.6	7	2.5	26	2.6		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Eğitim Durumu	Lise ve altı	231	32.1	112	39.6	343	34.2	5.783	.056
	Üniversite	273	37.9	102	36.0	375	37.4		
	Yüksek Lisans	216	30.0	69	24.4	285	28.4		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Medeni Durum	Bekar	438	60.8	144	50.9	582	58.0	14.319	.003*
	Evli	223	31.0	122	43.1	345	34.4		
	Boşanmış	50	6.9	16	5.7	66	6.6		
	Dul	9	1.3	1	0.4	10	1.0		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Psikiyatrik sorun ile doktora başvurma	Evet	295	41.0	75	26.5	370	36.9	18.272	.000*
	Hayır	425	59.0	208	73.5	633	63.1		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Psikiyatrik ilaç kullanma	Evet	284	39.4	64	22.6	348	34.7	25.395	.000*
	Hayır	436	60.6	219	77.4	655	65.3		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		
Psikolog/psikoterapi alma	Evet	377	52.4	77	27.2	454	45.3	51.875	.000*
	Hayır	343	47.6	206	72.8	549	54.7		
	Toplam	720	100.0	283	100.0	1003	100.0		

*p<.05

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar, standart sapmalar ve bağımsız örneklem t testi bulguları

	Cinsiyet	N	μ	SS	t	p
KÜÖ	Kadın	720	68.06	11.960	-5.143	.000*
	Erkek	283	72.48	12.919		
KÜÖ-M	Kadın	720	24.16	6.454	-3.956	.000*
	Erkek	283	25.99	6.891		
KÜÖ-N	Kadın	720	25.87	5.168	-2.110	.035*
	Erkek	283	26.64	5.304		
KÜÖ-P	Kadın	720	18.04	4.804	-5.269	.000*
	Erkek	283	19.86	5.204		

*p<.05

KÜÖ: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği; KÜÖ-M: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Makyavelizm Alt Ölçeği, KÜÖ-N: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm Alt Ölçeği, KÜÖ-P: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati Alt Ölçeği

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarına bakıldığında erkeklerin karanlık üçlü toplam puan ortalamalarının ($\mu=72.48$) kadınlara göre ($\mu=68.06$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. ($t=-5.143$; $p=.000$). Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü

Kişilik Ölçeği Makyavelizm alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-3.956$; $p=.000$). Erkeklerin Makyavelizm ortalamaları ($\mu=25.99$) kadınlardan ($\mu=24.16$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-3).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.110$; $p=.035$). Erkeklerin Narsisizm ortalamaları ($\mu=26.64$) kadınlardan ($\mu=25.87$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-3).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-5.269$; $p=.000$). Erkeklerin Psikopati ortalamaları ($\mu=19.86$) kadınlardan ($\mu=18.04$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-3).

Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar, standart sapmalar ve bağımsız örneklem t testi bulguları

	Cinsiyet	N	μ	SS	t	p
İİMO	Kadın	720	89.40	30.930	-1.656	.098
	Erkek	283	93.05	32.773		
İİMO-SM	Kadın	720	10.13	4.283	-1.511	.131
	Erkek	283	10.59	4.553		
İİMO-DM	Kadın	720	20.12	8.918	-1.270	.204
	Erkek	283	20.93	9.331		
İİMO-KS	Kadın	720	14.57	5.130	-2.824	.005*
	Erkek	283	15.58	5.019		
İİMO-KG	Kadın	720	23.37	8.066	-.325	.745
	Erkek	283	23.56	8.799		
İİMO-S	Kadın	720	21.10	8.472	-2.047	.041*
	Erkek	283	22.40	9.274		

* $p<.05$

İİMO: İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği; **İİMO-SM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği saldırgan manipülasyon alt ölçeği; **İİMO-DM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği duygusal manipülasyon alt bryutu; **İİMO-KS:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kurban seçimi alt ölçeği; **İİMO-KG:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kendini gizleme alt ölçeği; **İİMO-S:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği stratejiler alt ölçeği.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Kurban Seçimi alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.824$; $p=.005$). Erkeklerin İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Kurban Seçimi alt ölçeği ortalamaları ($\mu=15.58$) kadınlardan ($\mu=14.57$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo-4).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Strateji alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-2.047$; $p=.041$). Erkeklerin strateji ortalamaları ($\mu=22.40$) kadınlardan ($\mu=21.10$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği ve diğer alt ölçeklerinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo-4).

Tablo 5. Katılımcıların Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeğinden ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki Pearson korelasyon analizi bulguları

	KÜÖ	KÜÖ-M	KÜÖ-N	KÜÖ-P
İİMO	.421**	.383**	.199**	.330**
İİMO-SM	.357**	.246**	.193**	.359**
İİMO-DM	.302**	.279**	.121**	.253**
İİMO-KS	.356**	.319**	.157**	.296**
İİMO-KG	.393**	.404**	.165**	.268**
İİMO-S	.455**	.400**	.263**	.325**

* $p<.05$; ** $p<.01$

KÜÖ: Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği; **KÜÖ-M:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Makyavelizm Alt Ölçeği; **KÜÖ-N:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Narsisizm Alt Ölçeği; **KÜÖ-P:** Karanlık Üçlü Kişilik Ölçeği Psikopati Alt Ölçeği **İİMO:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği; **İİMO-SM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği saldırgan manipülasyon alt ölçeği; **İİMO-DM:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği duygusal manipülasyon alt bryutu; **İİMO-KS:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kurban seçimi alt ölçeği; **İİMO-KG:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği kendini gizleme alt ölçeği; **İİMO-S:** İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği stratejiler alt ölçeği.

Katılımcıların karanlık üçlü kişilik puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.421$; $p<.01$), saldırgan manipülasyon ($r=.357$; $p<.01$), duygusal manipülasyon ($r=.302$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.356$; $p<.01$), kendini gizleme ($r=.393$; $p<.01$) ve strateji ($r=.455$; $p<.01$) puanları arasında orta etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Makyavelizm puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.383$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.319$; $p<.01$), kendini gizleme ($r=.404$; $p<.01$) ve strateji ($r=.400$; $p<.01$) puanları arasında orta etki büyüklüğünde; saldırgan manipülasyon ($r=.246$; $p<.01$), duygusal manipülasyon ($r=.279$; $p<.01$) puanları arasında küçük etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Narsisizm puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.199$; $p<.01$), saldırgan manipülasyon ($r=.193$; $p<.01$), duygusal manipülasyon ($r=.121$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.157$; $p<.01$), kendini gizleme ($r=.165$; $p<.01$) ve strateji ($r=.263$; $p<.01$) puanları arasında küçük etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Psikopati puanları ile insan ilişkilerinde manipülasyon ($r=.330$; $p<.01$), saldırgan manipülasyon ($r=.359$; $p<.01$), kurban seçimi ($r=.296$; $p<.01$) ve strateji ($r=.325$; $p<.01$) puanları arasında orta etki büyüklüğünde; duygusal manipülasyon ($r=.253$; $p<.01$) ve kendini gizleme ($r=.268$; $p<.01$) puanları arasında küçük etki büyüklüğünde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo-5).

Tartışma

Modern sosyal kişilik psikolojisi, karakter özelliklerinin önemli yaşam sonuçları üretmek üzere çevreyle etkileşime girdiği önermesi üzerine inşa edilmiştir. Bu önemli etkileşimleri anlamak için bir çerçeve, insanların kişilik özelliklerinin bireyleri kendileri için en uygun ortamları seçmeye, stratejik hedeflere ulaşmak için insanları manipüle etmeye ve diğerlerinden sosyal amaçları ilerleten tepkiler uyandırmaya nasıl yönlendirdiğini detaylandırmaktır. Kişilik araştırmalarında son zamanlardaki bir eğilim, Karanlık Üçlü kişilik özellikleriyle (yani Makyavelizm, narsisizm ve psikopati; Paulhus ve Williams, 2002) ilişkili önemli yaşam sonuçlarına odaklanmak olmuştur. Bu özellikler, kendileriyle sıklıkla ilişkilendirilen "antisosyal" yaşam sonuçları (örn. zorbalık, ırkçılık) nedeniyle genellikle istenmeyen özellikler olarak kabul edilir (Kowalski, 2001) ve araştırmacılar, önemli yaşam sonuçlarını açıklama olasılığı en yüksek olan üç özelliğin benzersiz ve ortak özelliklerini ayırt etmek için önemli çaba harcamışlardır. Araştırmaların doğası gereği kısıtlayıcı bir şekilde klinik olması nedeniyle sınırlıdır. Bu nedenle çalışmamızda klinik olmayan bir örneklemde karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişkilerde manipülasyon becerileri arasındaki ilişkiye odaklandık.

Karanlık Üçlü özellikleri üzerine etkileşimci paradigma ile tutarlı bazı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, araştırmalar kötü niyetli kişilik özelliklerinin başkalarının aktif olarak manipüle edilmesini nasıl kolaylaştırdığını belgelemiştir. İster iş bağlamında (Jonason, Slomski ve Partyka, 2012) ister daha genel bir kişilerarası bağlamda (Jonason ve Webster, 2012) olsun, Karanlık Üçlü özelliklerinin her birinin bireylere farklı manipülasyon taktikleri sağladığı görülmektedir. Alternatif olarak, araştırmalar narsisizm ve psikopati düzeyi yüksek kişilerin romantik partnerlerinden eşlerini terk etmelerine neden olabileceğini (Jonason, Li ve Buss, 2010) ve psikopati düzeyi yüksek kişilerin yüzlerine bakan değerlendiricilerin

amigdalalarını aktive edebileceğini (Gordon ve Platek, 2009) öne sürmektedir. Son olarak, psikopatisi yüksek olanların, eşlerindeki nezaketin önemini küçümseyerek (Jonason ve diğerleri, 2011) kısmen de olsa, dengesiz ilişkiler yaşamak için cinsel ve romantik partnerlerini aktif olarak seçtikleri ve psikopatisi ve Makyavelizmi yüksek olanların sırasıyla oyun oynama (yani eğlenceli) ve pragmatik aşk stilleri olduğu görülmektedir (Jonason ve Kavanagh, 2010).

Aghababaei ve Błachnio (2015) tarafından açıklandığı gibi, psikopati ve narsisizm başlangıçta klinik psikoloji alanından gelmesine rağmen, Karanlık Üçlü'nün üyeleri olarak hasta olmayan bir popülasyonda alt klinik özellikler olarak kabul edilirler (Aghababaei ve Błachnio, 2015). Bu özelliklerin etkilerini anlamak ve analiz etmek, toplumda yer alan bireylerin psikolojik yapısını daha iyi kavramamızı sağlar.

Yaptığımız araştırmada, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin toplam puanı ve bu özelliklerin tüm alt ölçeklerinden alınan puanların erkeklerde daha yüksek olduğunu belirledik. Bu bulgu, daha önce yapılan araştırmalarda da benzer bir şekilde rapor edilmiştir ve bu durum, literatürle uyumludur (Jonason ve Davis 2018). Jonason ve Davis'in (2018) yapmış oldukları çalışmada, erkeklerin karanlık üçlü özellikler konusunda kadınlardan daha yüksek puan aldığı ve psikopatinin genellikle "eril" bir cinsiyet rolüyle ilişkilendirildiği belirtilmiştir. Aynı çalışmada karanlık üçlü kişilik özelliklerin sınırlı feminenlik ve artırılmış maskülnite ile ilişkili olduğu görülmüştür. Sonuç olarak tüm karanlık üçlü kişilik özelliklerinin cinsiyet farklılıkları, bireysel feminenlik farklılıkları tarafından tamamen aracılık ettiği; bu da narsisizm, psikopati ve Makyavelizm (daha az ölçüde) yüksek olan erkeklerin özellikle düşük feminenlikte olduğunu önermektedir.

Çalışmamızın bir başka önemli bulgusu, erkeklerin İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği'nden kurban seçimi ve strateji puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğudur. Bu bulgu, literatürde de benzer şekilde rapor edilmiştir (Grieve ve Hyde, 2018; Hyde, Grieve, Norris ve Kemp, 2020). Feingold (1994) çalışmasına göre, kadınlar erkeklerden daha uyumlu ve daha sorumludur. Kişilerarası ilişkilerdeki manipülasyon eğilimlerinin erkeklerde daha yüksek olduğu ve bu tür manipülatif davranışların daha sık görülmesinin, kişiliklerin karanlık yönleri ile bağlantılı olduğu belirtilmiştir (Grieve ve Hyde, 2018; Hyde, Grieve, Norris ve Kemp, 2020). Erkekler için partnerler arasındaki rekabette ve türler arası rekabette başarılı olmak, takım halinde yapıldığında özellikle etkili olabilir (Silverman, Choi ve Peters, 2007). Makyavelist ve psikopatik özellik taşıyan bireylerin ilişkilerde sosyal manipülasyon odaklı davranışlar sergileyebilecekleri partner seçimi ile karakterize olabilmektedirler. Kişilik özellikleri, bireylerin belirli çevreleri seçmeleri için yönlendirerek uyarlanabilir şekilde yönlendirebilir. Bu çevresel seçimler, kişi ile durum arasında bir "uyum" sağlayabilir (Buss, 1987). Bu durumda, bireylerin sosyal çevreleri seçme nedenleri stratejik olarak kişilik özellikleri tarafından yönlendirilmiş olabilir. Yapılan farklı bir çalışmada erkeklerin, kadınlardan daha yüksek karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip olduğu ve erkeklerin, kadınlardan daha yüksek testosteron ve kortizol seviyelerine sahip olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada testosteron ve kortizol seviyelerinin ve psikopati ile pozitif; uyumluluk, nevroz ve makyavelizm ile negatif yönlü korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir (South ve ark., 2023).

Çalışmaya katılan katılımcılar arasında, karanlık üçlü kişilik özellikleri ve İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirledik. Yani, KÜÖ'nün tüm alt boyutları ile İMÖ'nün alt boyutları arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgu, karanlık kişilik özelliklerinin genellikle olumsuz çocukluk deneyimleriyle ilişkili olduğunu belirten literatüre de uygundur (Jonason, Icho ve Ireland, 2016; Jonason, Zeigler-Hill ve Baldacchino, 2017; Kircaburun, Jonason, Griffiths ve ark., 2019). Bazı araştırmacılar, karanlık kişilik özelliklerinin, belirsiz ve zorlu şartlarda hayatta kalmak ve sorunları çözmek için geliştirilen duruma bağlı bir adaptasyon olduğunu öne sürmüşlerdir (Jonason, Icho ve Ireland, 2016; McDonald, Donnellan ve Navarrete, 2012). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin gelişiminde çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların etkili olduğu düşünüldüğünde, çocukların bu tür zorlu yaşantılarla başa çıkmak ve yetişkinlik döneminde hayatta kalabilmek için manipülatif beceriler geliştirebileceği öngörülebilir hale gelmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında manipülatif becerilerin karanlık üçlü kişilik gelişimine katkı sağlayabileceği bulunmuştur. Araştırma yapılırken çeşitli sınırlılıklarla karşılaşmıştır. Çalışmada veriler rastgele yani kartopu yöntemi ile toplanmıştır.

Diğer bir sınırlılık ise, alan yazında kişilerarası manipülasyon becerilerine yönelik olarak yapılan çalışmalar genellikle karanlık üçlü kişilik özellikleri bulunan kişilerle yapılmıştır. Karanlık üçlü kişilik özellikleri bulunan kişilerle yapılan çalışmaların genellikle örneklemelerinin üst düzey yöneticilerin olduğu görülmüştür. Ancak şimdiki çalışmada veriler normal popülasyondan toplanmış ve manipülasyon becerileri bu popülasyonda değerlendirilmiştir. Bu çalışma normal grubun içindeki manipülatif özelliği bulunan karanlık üçlü kişilik özelliği olan kişilerin oranını anlamaya yönelmiştir. Bu sonuçlar aslında manipülasyon becerileri ile karanlık üçlü kişilik özellikleriyle diğerlerini yönetebilme ve yönlendirebilme becerisi olanların az sayıda olduğunu

göstermek bakımından sosyal ve adli psikolojiye katkısı olan bir çalışmadır.

Ek Bilgi

Bu çalışma İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülmüş olan "Karanlık Üçlü (Dark Triad) Kişilik Örtüntülerinin Çocukluk Çağı Ökseleyici Yaşantıları Ve Yeniden Mağduriyet (Re-Viktimizasyon) Açısından Değerlendirilmesi-İstanbul Örnekleme" başlıklı Doktora Tez Çalışmasından üretilmiştir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Araştırmanın uygulanması için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından araştırmanın uygulanması için onay alınmıştır (Karar No: 61351342-/ 2019-459, Tarih: 24/10/2019)

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

GŞ ve MFY makalenin yöntem ve tartışma bölümünün, özet ve abstractın yazılmasında büyük katkı sağlamıştır. Aynı zamanda makalenin genel yazımına ve kontrolüne katkı yapmıştır. GŞ araştırma verilerini analiz etmiş ve yorumlamıştır. Aynı zamanda makalenin genel yazımına ve kontrolüne katkı yapmıştır. GŞ makalenin giriş ve tartışma bölümünün yazılmasında büyük katkı sağlamıştır. GŞ veri toplanmasında büyük katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

Arslandaş H, Gültekin B K, Söylemez A ve ark. (2010) Bir üniversite hastanesi psikiyatri polikliniğine ilk kez başvuran hastaların damgalanmayla ilgili inanç, tutum ve davranışları, 11: 11-17.

Bekaroğlu, M. (1995). Çare arama davranışı ve kültür. IV *Anadolu Psikiyatri Günleri*. Bilimsel Çalışmalar, Konya.

Bhugra, D. (1989). Attitudes towards mental illness: a review. *Acta Psychiatr Scand*, 80:1-12. doi: 10.1111/j.1600-0447.1989.tb01293.x.

Blair, R. J., Mitchell, D. G., & Blair, K. S. (2008). *The Psychopath: Emotion and the Brain* (5 ed.). London: Blackwell Publishing.

Braiker, H. B. (2004). Who's Pulling Your Strings ? How to Break The Cycle of Manipulation. ISBN 0-07144672-9. s: 49-53.

Buss, D.M. (1987). Selection, evocation, and manipulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 1214-1221.

Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (25. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Campbell, W. K., and Miller, J. D. (2011). *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorders: Theoretical Approaches, Empirical Findings and Treatments*. Hoboken, NJ: Wiley and Sons.

Christie, R. & Geis, F. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: NY.

Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 11-17. doi:10.1037/0022-3514.52.1.11.

Ertürk, Yaşar - Arkan, Selma, "Romantik İlişkilerde İlişki İstikrarı: Sınır Kişilik Örgütlenmesinde Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, İlişkilerde Manipülasyon ve Flört Şiddeti Bağlamında İncelenmesi, *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 9 (87), September 2022; http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3213.

Dorpat, T. L. (1996). Gaslighting, The Double Whammy, Interrogation, and Other Methods of Covert Control in Psychotherapy & Analysis. Northvale, New Jersey: Jason Aronson, Inc.

Fernie, B. A., Fung, A., Nikčević, A. V. (2016). Different coping strategies amongst individuals with grandiose and vulnerable narcissistic traits. *Journal of Affective Disorders*, 205, 301-305. doi:10.1016/j.jad.2016.08.009.

Feingold, A. (1994). Gender differences in personality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 116(3), 429-456. doi:10.1037/0033-2909.116.3. 429

Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216. doi:10.1111/spc3.12018.

Grieve, R., Hyde, J., (2018). The dark side of emotion at work: Emotional manipulation in everyday and work place contexts. *Personality and Individual Differences*, 129, 108-113. doi:10.1016/j.paid.2018.03.025.

- Hare, R. D. (1991). *The Hare Psychopathy Checklist— Revised*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Hare, R. D. (1996). Psychopathy. *Criminal Justice and Behavior*, 23(1), 25–54. doi:10.1177/0093854896023001004.
- Harpur, T. J., Hare, R. D., Hakstian, A. R. (1989). Two-factor conceptualization of psychopathy: Construct validity and assessment implications. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1(1), 6–17. doi:10.1037/1040-3590.1.1.6.
- Hervé, H. F., Ling, Y., Hare, R. D. (2000). Criminal psychopathy and its subtypes. In C. J. Patrick (Ed.), *Handbook of psychopathy*. New York: Guilford Press.
- Hicks, B. M., Patrick, C. J. (2006). Psychopathy and negative emotionality: Analyses of suppressor effects reveal distinct relations with emotional distress, fearfulness, and anger-hostility. *Journal of Abnormal Psychology*, 115(2), 276–287. doi:10.1037/0021-843x.115.2.276.
- Hightower, Erin, “An Exploratory Study of Personality Factors Related to Psychological Abuse and Gaslighting”, (Unpublished Doctoral Dissertation), William James College, Florida, 2017.
- Hyde, J., Grieve, R., Norris, K., Kemp, N. (2020). The dark side of emotional intelligence: The role of gender and the Dark Triad in emotional manipulation at work. *Australian Journal of Psychology*. doi:10.1111/ajpy.12294.
- Jakobwitz, S., Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331–339. doi:10.1016/j.paid.2005.07.006.
- Jonason, P. K., Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 611–615. doi:10.1016/j.paid.2010.05.031.
- Jonason, P. K., Lyons, M., Bethell, E. J., Ross, R. (2013). Different routes to limited empathy in the sexes: Examining the links between the Dark Triad and empathy. *Personality and Individual Differences*, 54(5), 572–576. doi:10.1016/j.paid.2012.11.009.
- Jonason, P. K., Webster, G. D. (2012). A protean approach to social influence: Dark Triad personalities and social influence tactics. *Personality and Individual Differences*, 52(4), 521–526. doi:10.1016/j.paid.2011.11.023.
- Jones, D. N., Paulhus, D. L. (2010). Different Provocations Trigger Aggression in Narcissists and Psychopaths. *Social Psychological and Personality Science*, 1(1), 12–18. doi:10.1177/1948550609347591.
- Jonason, P. K., Davis, M. D. (2018). A gender role view of the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102–105. doi:10.1016/j.paid.2018.01.004.
- Jonason, P. K., Icho, A., Ireland, K. (2016). Resources, Harshness, and Unpredictability. *Evolutionary Psychology*, 14(1), 147470491562369. doi:10.1177/1474704915623699.
- Jonason, P. K., Zeigler-Hill, V., Baldacchino, J. (2017). Before and after: Personality pathology, childhood conditions, and life history outcomes. *Personality and Individual Differences*, 116, 38–43. doi:10.1016/j.paid.2017.04.027.
- Kessler, S. R., Bandelli, A. C., Spector, P. E., Borman, W. C., Nelson, C. E., Penney, L. M. (2010). Re-Examining Machiavelli: A Three-Dimensional Model of Machiavellianism in the Workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(8), 1868–1896. doi:10.1111/j.1559-1816.2010.00643.x.
- Kircaburun, K., Jonason, P., Griffiths, M. D., Aslanargun, E., Emirtekin, E., Tosuntaş, Ş. B., & Billieux, J. (2019). Childhood Emotional Abuse and Cyberbullying Perpetration: The Role of Dark Personality Traits. *Journal of Interpersonal Violence*, doi:10.1177/0886260519889930.
- Kowalski, R.M. (Ed.) (2001). *Behaving badly: Aversive behaviors in interpersonal relationships*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Leaf, P. J., Bruce, M. L., Tischler, G. L., & Holzer, C. E. (1987). The relationship between demographic factors and attitudes toward mental health services. *Journal of Community Psychology*, 15(2), 275–284. doi:10.1002/15206629(198704)15:2<275::aidjcop2290150216>3.0.co;2-j.
- Lighter James E., çev. "Gaslight." Def. 2. OED. Comp. OED. Oxford English Dictionary, 11 Ocak 2021 tarihinde <https://www.oed.com/view/Entry/255554?rskey=KtmELD&result=2#eid> adresinden erişildi.
- McDonald, M. M., Donnellan, M. B., Navarrete, C. D. (2012). A life history approach to understanding the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 601–605. doi:10.1016/j.paid.2011.12.003.
- McGregor, J., McGregor, T. (2014). The sociopath at the breakfast table: Recognizing and dealing with antisocial and manipulative people. Hunter House, Inc. Alameda, CA.
- Nagler, U. K. J., Reiter, K. J., Furtner, M. R., Rauthmann, J. F. (2014). Is there a “dark intelligence”? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47–52. doi:10.1016/j.paid.2014.01.025.
- O’Toole, M. E., Smith, S. S., & Hare, R. D. (2008). Psychopathy and predatory stalking of public figures. In J. R. Meloy, L. Sheridan, & J. Hoffmann (Eds.), *Stalking, threatening, and attacking public figures: A psychological and behavioral analysis* (pp. 215–243). Oxford University Press. doi:10.1093/med:psych/9780195326383.003.0010.
- Paulhus, D. L. (2001). Normal narcissism: Two minimalist accounts. *Psychological Inquiry*, 12(4), 228–230.
- Paulhus, D. L., Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563. doi:10.1016/s0092-6566(02)00505-6.
- Ray, J. J., Ray, J. A. B. (1982). Some Apparent Advantages of Subclinical Psychopathy. *The Journal of Social Psychology*, 117(1), 135–142. doi:10.1080/00224545.1982.9713415.
- Repke, M. A., Conway, L. G., Houck, S. C. (2017). The Strategic Manipulation of Linguistic Complexity: A Test of Two Models of Lying. *Journal of Language and Social Psychology*, 37(1), 74–92. doi:10.1177/0261927x17706943.
- Sedikides, C., Gregg, A. P. (2008). Self-Enhancement: Food for Thought. *Perspectives on Psychological Science*, 3(2), 102–116. doi:10.1111/j.1745-6916.2008.00068.x.
- Silverman, I., Choi, J., and Peters, M. (2007). The hunter-gatherer theory of sex differences in spatial abilities: Data from 40 countries. *Archives of Sexual Behavior*, 36, 261–268.
- South, A.J., Barkus, E., Walter, E.E., Mendonca, C., Thomas, S.J. (2023). Dark Triad personality traits, second-to-fourth digit ratio (2D:4D) and circulating testosterone and cortisol levels, *Biol Psychol*, 2023 Apr:179:108567. doi: 10.1016/j.biopsycho.2023.108567.
- Thomas, L. (2018). Gaslight and gaslighting. *The Lancet Psychiatry*, 5(2), 117–118. doi:10.1016/s2215-0366(18)30024-5.
- Vonk, J., Zeigler-Hill, V., Ewing, D., Mercer, S., Noser, A. E. (2015). Mindreading in the dark: Dark personality features and theory of mind. *Personality and Individual Differences*, 87, 50–54. doi:10.1016/j.paid.2015.07.025.
- Zeigler-Hill, V., Vonk, J. (2015). Dark Personality Features and Emotion Dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8), 692–704. doi:10.1521/jscp.2015.34.8.692.